

WSPIERANIE SENIORÓW W GMINACH WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO W 2016 R.

Wyniki badań Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego

prowadzenie

Analiza aktualnych danych statystycznych i prognoz demograficznych dotyczących populacji województwa śląskiego wskazuje na pogłębianie się procesu depopulacji i starzenia się społeczeństwa w regionie. Wskazane zjawiska mają rozmaite konsekwencje o charakterze społecznym, gospodarczym, kulturalnym oraz przestrzenno-infrastrukturalnym, tworząc wyzwania, ale i nowe możliwości dla prowadzonych polityk publicznych lokalnych oraz regionalnych.

Jak pokazują dane statystyczne za ostatnie lata, na terenie województwa śląskiego wzrasta liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. W 2013 r. liczba ta wyniosła 56,7, w 2014 r. - 58,2, a w 2015 r. już - 59,9.¹ Według danych za 2015 r., 16,7% populacji województwa śląskiego stanowiły osoby w wieku 65 lat lub więcej, a 3,9% osoby w wieku 80 lat i więcej. Prognozy demograficzne dla województwa śląskiego wskazują, że do 2050 roku odsetek osób w wieku poprodukcyjnym ulegnie zasadniczemu zwiększeniu - liczba osób w wieku 65 lat lub więcej wyniesie 33,9%, a w przypadku osób w wieku 80 lat i więcej - 11,2%.² Sytuuje to populację województwa śląskiego w czołówce województw szczególnie dotkniętych starzeniem się społeczeństwa. Według danych za 2015 r. jest jednym z trzech województw, w których udział osób w wieku 65 lat i więcej w liczbie ludności ogółem jest najwyższy (łódzkie - 17,6%, świętokrzyskie - 17,2%, województwo śląskie - 16,7%, średnia dla Polski - 15,8%).³

Kluczowe znaczenie dla seniorów mają samorzady gminne jako podmioty odpowiedzialne za tworzenie odpowiednich warunków życia dla mieszkańców. Stąd też dla oceny całości systemu wspierania seniorów w województwie śląskim, konieczne jest poznanie kondycji polityki senioralnej w gminach.

Niniejszy dokument stanowi podsumowywanie wyników badania pn. „Wspieranie seniorów w gminach województwa śląskiego w 2016 roku” (WSG-2017), zrealizowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego przy wsparciu merytorycznym

¹ Statystyczne Vademecum Samorządowca 2016. Portret województwa (<http://katowice.stat.gov.pl/statystyczne-vademecum-samorzadowca/>).

² Sytuacja społeczno-gospodarcza województwa śląskiego w 2015 r. (<http://katowice.stat.gov.pl/opracowania-biezace/opracowania-sygnalne/inne-opracowania/sytuacja-spolesczno-gospodarcza-województwa-slaskiego-w-2015-r-,9,2.html>).

³ Rocznik Statystyczny Województw 2016 (<http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/roczniki-statystyczne/roczniki-statystyczne/rocznik-statystyczny-województw-2016,4,11.html>).

Śląskiej Rady ds. Seniorów. Stanowi ono kontynuację tożsamego badania zrealizowanego w poprzednim roku, w którym analizie poddano lokalną politykę senioralną według stanu na 2015 r.

Celem badania jest analiza rodzaju i zakresu wsparcia oferowanego seniorom w gminach województwa śląskiego w 2016 r. oraz porównanie uzyskanych wyników z danymi za 2015 r. Do udziału w badaniu zaproszono przedstawicieli urzędów gmin i miast województwa śląskiego.⁴ Przedmiotem badania były działania adresowane bezpośrednio do osób starszych, a także inicjatywy związane z rozwojem lokalnej polityki senioralnej, służące kształtowaniu dogodnych warunków do aktywnego i zdrowego starzenia się. Objęło ono pięć obszarów tematycznych tj. lokalną politykę senioralną, ofertę instytucjonalną dla seniorów, inicjatywy na rzecz osób starszych, dobre praktyki w 2016 roku oraz planowane działania w 2017 roku.

Autorzy opracowania wyrażają nadzieję, że analiza przedstawionego materiału przez gminy będzie pomocna w usystematyzowaniu założeń ich lokalnych polityk senioralnych, porównaniu dotychczasowych osiągnięć na tle innych samorządów lokalnych oraz zainspiruje do nowych działań w powyższym obszarze.

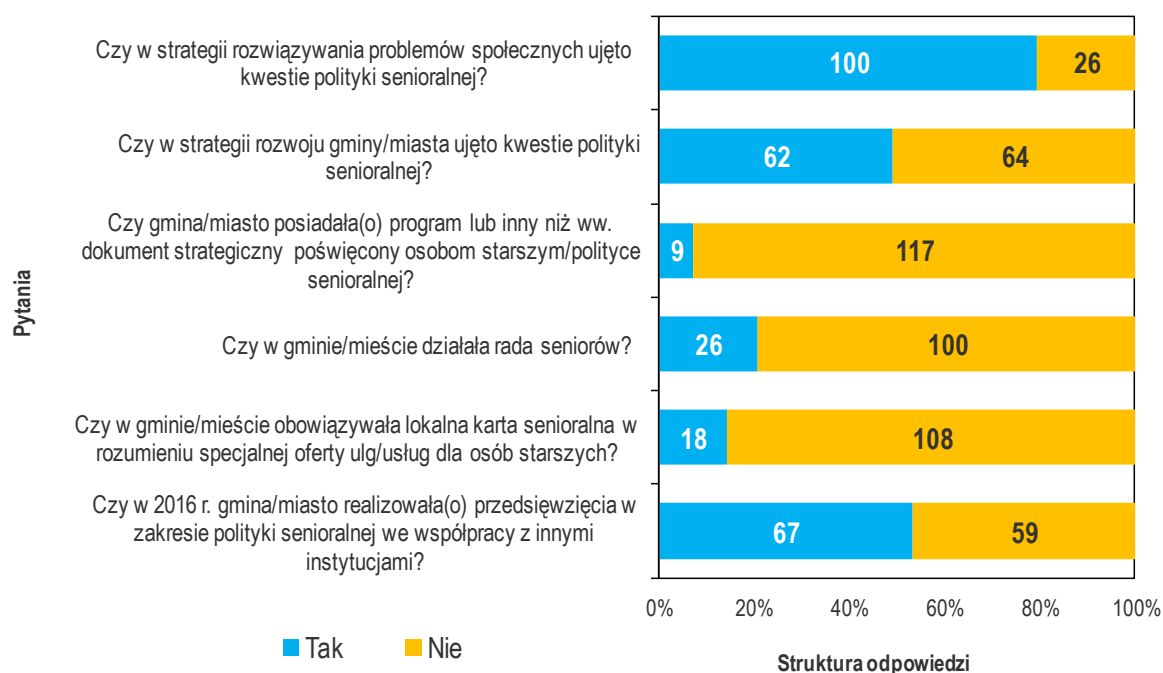
Polityka senioralna w gminach województwa śląskiego

W 2016 r. w dokumentach strategicznych gmin dość często pojawiały się odniesienia do kwestii z zakresu polityki senioralnej i wspierania osób starszych (tj. strategia rozwiązywania problemów społecznych - 79,4%, strategia rozwoju gminy – 49,2%). W 2015 r. powyższe odsetki były niższe. Wynosiły odpowiednio dla strategii rozwiązywania problemów społecznych - 63%, a dla strategii rozwoju gminy - 27,6%. W 2016 r. już dziewięć z badanych gmin posiadało odrębny dokument strategiczny poświęcony całościowo powyższemu zagadnieniu. W 2015 r. było ich o połowę mniej.

W dalszym ciągu niewiele gmin decyduje się skorzystać z potencjału gminnych rad seniorów jako ciał o charakterze doradczym, konsultacyjnym i inicjatywnym (w 2016 r. – 20,6%, w 2015 r. – 16,5 %) oraz realizować programy lokalnych kart seniora w rozumieniu specjalnej oferty ulg/usług dla seniora (w 2016 r. – 14,3%, w 2015 r. – 13,4%). Nieznacznie zwiększył się odsetek gmin współpracujących z instytucjami lub innymi podmiotami w ramach inicjatyw senioralnych. W 2016 r. wyniósł on 53,2%, a w 2015 r. – 48,8%.

⁴ Badanie przeprowadzono za pomocą ilościowej metody badawczej z wykorzystaniem techniki ankiety internetowej w I kwartale 2017 r. Urzędy gmin i miast województwa śląskiego, które brały udział w badaniu (w dalszej części raportu określane mianem „gmin”) udzielały odpowiedzi według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. lub za działania zrealizowane w 2016 r., za wyjątkiem pytania o przedsięwzięcia planowane w 2017 r. W okresie od lutego do marca 2017 r. pozyskano drogą internetową dane od 126 spośród 167 gmin (75, % gmin województwa śląskiego). Wszystkie uzyskane dane poddano analizie, a opracowane wnioski przybliżono w niniejszym opracowaniu. Ponad połowę gmin (54,0%) uczestniczących w badaniu, stanowiły gminy wiejskie, blisko jedna trzecia (33,3%) gminy miejskie, a 12,7% gminy wiejsko-miejskie. Podobną strukturę badanych gmin uzyskano w poprzedniej edycji badania tj. wiejskie – 54,3%, miejskie – 31,5%, wiejsko-miejskie – 14,2%.

Wykres 1. Polityka senioralna w gminach (cz. 1)

Źródło: Dane własne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego, badanie „Wsparcie seniorów w gminach województwa śląskiego” (WSG-2017).

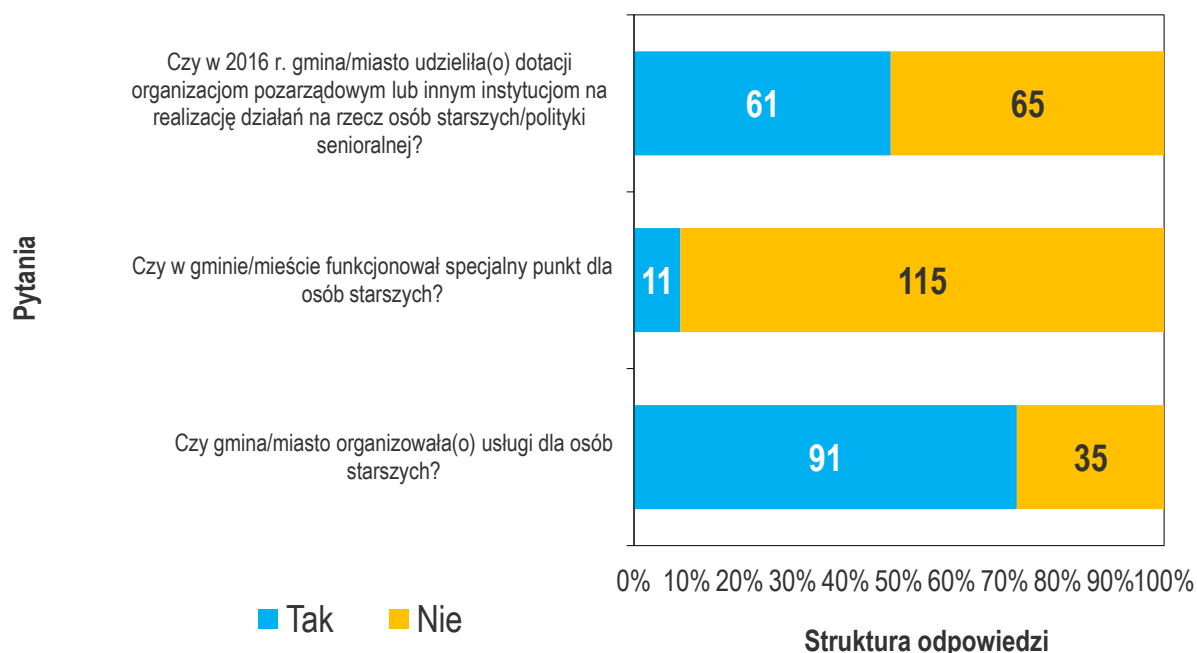
Tabela 1. Porównanie wyników. Polityka senioralna w gminach województwa śląskiego w 2015 r. i 2016 r. (cz. 1)

Lp.	Pytanie	Wynik według stanu na rok:	
		2015 ⁵	2016
1	Czy w strategii rozwiązywania problemów społecznych ujęto kwestie polityki senioralnej?	80	100
2	Czy w strategii rozwoju gminy/miasta ujęto kwestie polityki senioralnej?	35	62
3	Czy gmina/miasto posiadała(o) program lub inny niż ww. dokument strategiczny poświęcony osobom starszym/polityce senioralnej?	6	9
4	Czy w gminie/mieście działała rada seniorów?	21	26
5	Czy w gminie/mieście obowiązywała lokalna karta senioralna w rozumieniu specjalnej oferty usług dla osób starszych?	17	18
6	Czy gmina/miasto realizowała(o) przedsięwzięcia w zakresie polityki senioralnej we współpracy z innymi instytucjami?	62	67

Źródło: Dane własne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego, badanie „Wsparcie seniorów w gminach województwa śląskiego” (WSG-2017) oraz „Wsparcie seniorów w gminach województwa śląskiego” (WSG-2016).

⁵ W badaniu „Wsparcie seniorów w gminach województwa śląskiego” (WSG-2016) udział wzięło 127 gmin województwa śląskiego.

Wykres 2. Polityka senioralna w gminach (cz. 2)

Źródło: Dane własne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego, badanie „Wsparcie seniorów w gminach województwa śląskiego” (WSG-2017).

Tabela 2. Porównanie wyników. Polityka senioralna w gminach województwa śląskiego w 2015 r. i 2016 r. (cz. 2)

Lp.	Pytanie	Wynik według stanu na rok:	
		2015 ⁶	2016
1	Czy gmina/miasto udzieliła(o) dotacji organizacjom pozarządowym lub innym instytucjom na realizację działań na rzecz osób starszych/polityki senioralnej?	65	61
2	Czy w gminie/mieście funkcjonował specjalny punkt dla osób starszych?	14	11
3	Czy gmina/miasto organizowała(o) usługi dla osób starszych?	84	91

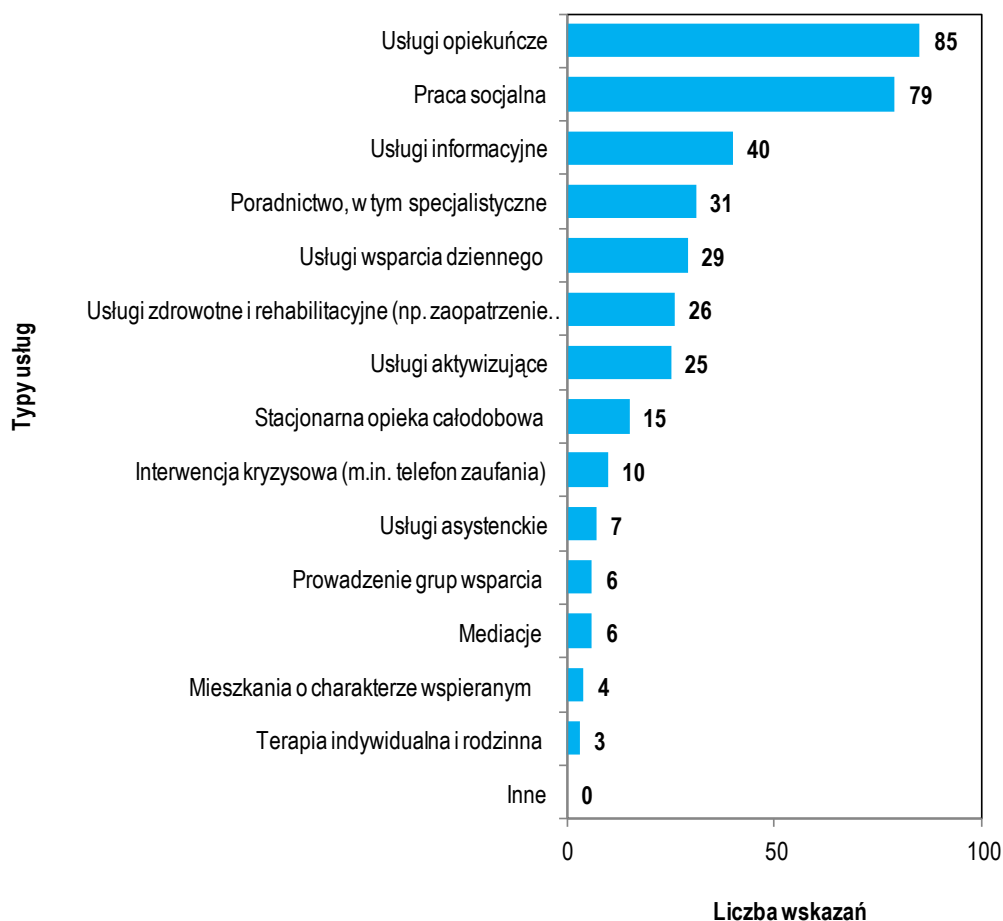
Źródło: Dane własne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego, badanie „Wsparcie seniorów w gminach województwa śląskiego” (WSG-2017) oraz „Wsparcie seniorów w gminach województwa śląskiego” (WSG-2016).

Niestety odnotować należy spadek odsetka gmin udzielających dotacji organizacjom pozarządowym lub innym instytucjom na realizację działań na rzecz osób starszych (w 2016 r. – 48,41%, a w 2015 r. – 51,2%). Rzadko w gminach odnotowuje się tworzenie specjalnych punktów informacyjnych dla seniorów (w 2016 r. – 8,73%, w 2015 r. – 11%).

⁶ Zob. przypis 5.

W 2016 r. gminy dość powszechnie angażowały się w zapewnienie usług dla seniorów (72,2%). W 2015 r. powyższy odsetek był nieco niższy i wyniósł 66,1%. Najbardziej wykorzystywaną formą usług w 2016 r. były mieszkania o charakterze wspieranym oraz terapia indywidualna i rodzinna (w 2015 r. - mieszkania o charakterze wspieranym oraz mediacje).

Wykres 3 Typy usług dla osób starszych organizowanych w gminie/mieście wg stanu na 31.12.2016 r.

Uwaga: Liczba odpowiedzi nie sumuje się do ogólnej liczby gmin/miast, które odpowiedziały na pytanie, gdyż dana JST mogła wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

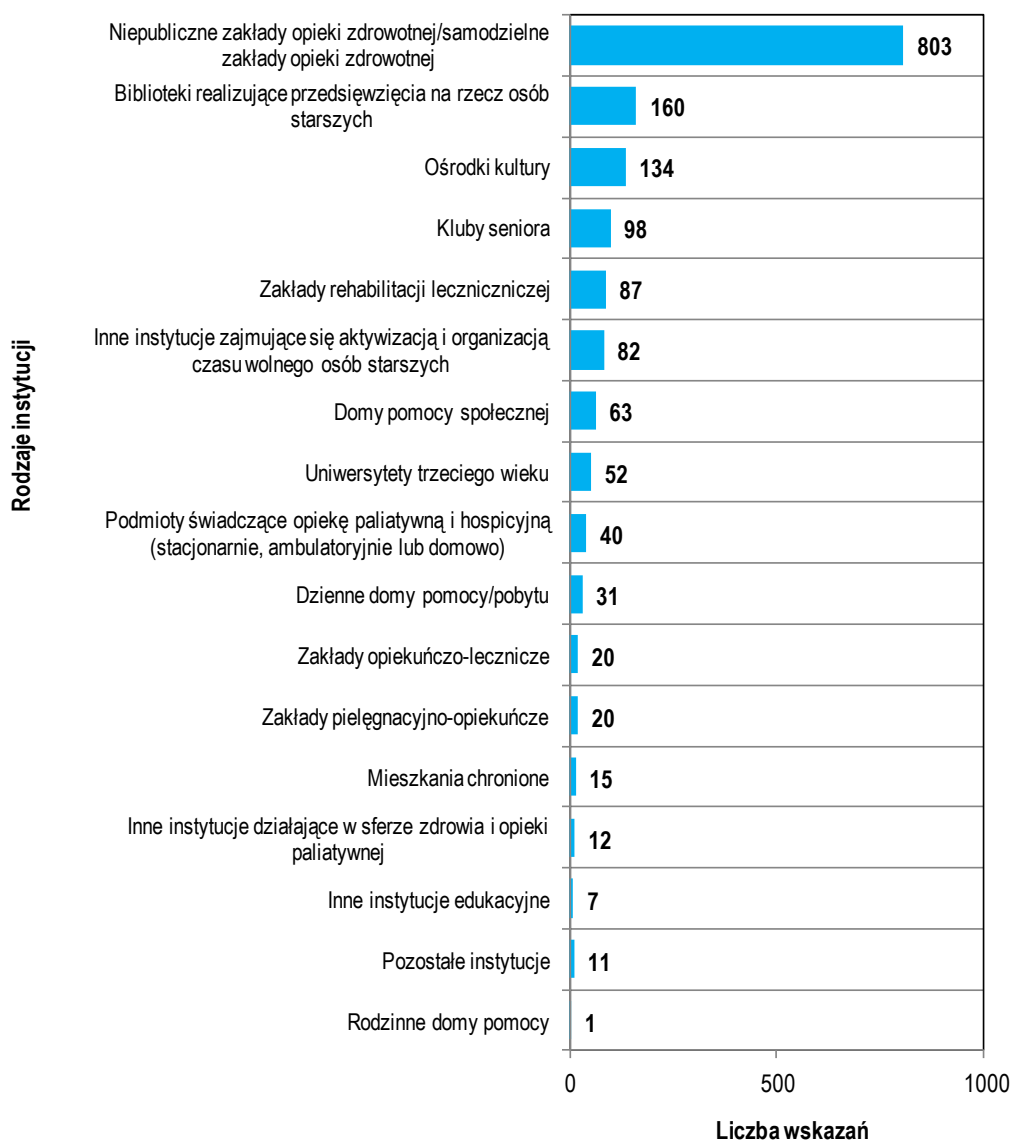
Źródło: Dane własne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego, badanie „Wsparcie seniorów w gminach województwa śląskiego” (WSG-2017).

Oferta instytucjonalna dla seniorów

Zarówno w 2015 r., jak i w 2016 r. najliczniej występującymi w województwie śląskim instytucjami, z których oferty mogli skorzystać seniorzy w gminach były:

- niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej/ samodzielne zakłady opieki zdrowotnej,
- biblioteki (realizujące przedsięwzięcia na rzecz osób starszych),
- ośrodki kultury.

Wykres 4. Instytucje, z których mogli korzystać seniorzy wg stanu na 31.12.2016 r.

Uwaga: Liczba odpowiedzi nie sumuje się do ogólnej liczby gmin/miast, które odpowiedziały na pytanie, gdyż dana JST mogła wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

Źródło: Dane własne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego, badanie „Wsparcie seniorów w gminach województwa śląskiego” (WSG-2017).

Inicjatywy na rzecz seniorów w 2016 roku

Jedynie nieznacznie zmieniły się preferencje gmin w zakresie realizowanych typów inicjatyw na rzecz seniorów. Ponownie gminy najczęściej realizowały różnorodne przedsięwzięcia na rzecz seniorów z obszaru kultury (w 2016 r. – 65,1%, w 2015 r. – 63,8%).

Wykres 5. Inicjatywy na rzecz seniorów w 2016 roku.

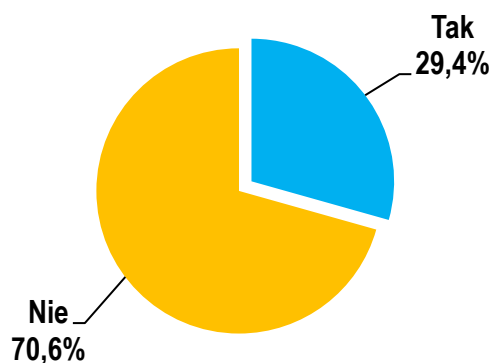

Uwaga: Liczba odpowiedzi nie sumuje się do ogólnej liczby gmin/miast, które odpowiedziały na pytanie, gdyż dana JST mogła wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

* Dotyczy adaptacji przestrzeni lub budynków przynależnych gminie/miastu lub których adaptację wsparła gmina/miasto.

Źródło: Dane własne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego, badanie „Wsparcie seniorów w gminach województwa śląskiego” (WSG-2017).

Wykres 6. Czy w 2016 r. seniorzy inicjowali działania na rzecz innych osób starszych?

Źródło: Dane własne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego, badanie „Wsparcie seniorów w gminach województwa śląskiego” (WSG-2017).

W dalszym ciągu konieczne jest zwiększenie zaangażowania seniorów w działania na ich rzecz. Według uzyskanych wyników za 2015 r., w 42% badanych gmin stwierdzono, że seniorzy inicjują działania na rzecz innych osób starszych. W 2016 r. odsetek takich gmin znacznie spadł i wyniósł 29,4%.

Dobre praktyki w 2016 roku

Poniższa tabela zawiera wykaz przykładowych dobrych praktyk w zakresie wspierania osób starszych realizowanych w gminach województwa śląskiego w 2016 r.

Tabela 3. Przykładowe dobre praktyki w zakresie wspierania osób starszych realizowanych w gminach województwa śląskiego w 2016 r.

<i>Działanie</i>	<i>Cel</i>	<i>Krótki opis</i>
Grupa wsparcia „Aktywny Senior”	Aktywizacja i integracja seniorów, przeciwdziałanie izolacji społecznej i marginalizacji seniorów.	Cykliczna organizacja spotkań o zróżnicowanej tematyce (np. rękodzieło, hortiterapia, teatr terapeutyczny, biblioterapia, uprawnienia i ulgi dla seniorów).
Uniwersytet Trzeciego Wieku	Aktywizacja intelektualna i społeczna ludzi starszych. Zapewnienie warunków do kształcenia ustawicznego.	Włączenie ludzi starszych do systemu kształcenia ustawicznego służy poprawie jakości ich życia, a także utrzymaniu dobrej kondycji fizycznej, psychicznej i intelektualnej. Uczestnictwo w zajęciach UTW pozwala również na integrację środowiska osób starszych oraz przeciwdziałanie ich marginalizacji.
Dni Seniora/Senioralia	Aktywizacja osób w wieku podeszłym poprzez zorganizowanie różnych form aktywności.	Formuła Dni Seniora/Senioraliów jest zróżnicowana. Najczęściej towarzyszą im atrakcje kulturalne i rekreacyjne, wykłady i warsztaty dla seniorów, porady zdrowotne i badania.
Film promujący aktywność seniorów	Aktywizacja seniorów i tworzenie ich pozytywnego wizerunku.	Film promuje aktywność wśród seniorów i służy kształtowaniu ich pozytywnego wizerunku w społeczności.
Chorzowska Akademia Seniora	Aktywizacja seniorów, zapobieganie wykluczeniu społecznemu, integracja międzypokoleniowa.	Prowadzenie bezpłatnych zajęć językowych, ruchowych, artystycznych, wokalnych, komputerowych, tanecznych itp.
Turniej tańca dla seniorów pn. „Kochom dynsić”	Aktywizacja seniorów, zapobieganie wykluczeniu społecznemu, integracja międzypokoleniowa.	Turniej taneczny, w którym do rywalizacji przystępują pary składające się z seniora-amatora i zawodowego tancerza. Każda z nich przygotowuje choreografię, którą następnie prezentuje podczas finału.

Gala Programu Chorzów 60+ podsumowująca plebiscyty – „Aktywny 60+” i „Firma przyjazna seniorom”	Aktywizacja seniorów, zapobieganie wykluczeniu społecznemu, integracja międzypokoleniowa	Plebiscyt zatytułowany „Aktywny 60+” za zadanie wskazać i uhonorować seniora najbardziej zasłużonego dla miasta, którego postawa może być wzorem do naśladowania dla wszystkich pokoleń, natomiast plebiscyt „Firma przyjazna seniorom” ma na celu nagrodzenie firm, których oferta najbardziej spełnia oczekiwania chorzowskich seniorów.
Chorzowska Strefa Wolontariatu	Aktywizacja seniorów, zapobieganie wykluczeniu społecznemu, integracja międzypokoleniowa.	Założeniem Chorzowskiej Strefy Wolontariatu jest integracja środowiska senioralnego, zwiększenie zaangażowania w sprawy społeczne, a także włączenie seniorów w realizację projektów o charakterze lokalnym.
Wolontariat seniorów np. Baśniowe Babcie	Aktywizacja społeczna seniorów.	Wizyty seniorów w przedszkolach, pomoc w opiece nad dziećmi.
Warsztaty rękodzieła	Aktywizacja w zakresie artystycznym i kulturalnym.	Spotkania organizowane są głównie w Ośrodkach Kultury. W trakcie warsztatów seniorzy tworzą prace artystyczne, uczą się nowych technik plastycznych.
Aktywny senior na granicy	Integracja osób starszych poprzez zajęcia edukacyjno-kulturalne.	Projekt międzynarodowy przewidujący wspólne działania na rzecz seniorów w zakresie animacji czasu wolnego, zmierzające do wzmacniania integracji na poziomie lokalnym. Zorganizowano wspólne polsko - czeskie aktywizacyjne zajęcia sportowe dla seniorów w formie Aqua Aerobicu, kursy komputerowe dla polskich seniorów, spotkanie i wycieczki integracyjne oraz videokonferencje.
Spotkanie jubilatów z długoletnim stażem pożycia małżeńskiego	Integracja seniorów, docenienie i podkreślenie wartości rodzinnych i małżeńskich.	Spotkania są doskonałą okazją do uhonorowania par małżeńskich z długoletnim stażem. Podczas uroczystości jubilaci otrzymują pamiątkowe medale/dyplomy.
Symfoniczne poniedziałki	Integracja seniorów, stworzenie możliwości uczestnictwa w imprezach muzycznych, edukacja muzyczna.	Upowszechnienie muzyki klasycznej wśród osób starszych oraz popularyzacja lokalnych talentów - zespołów muzycznych i wokalnych.
Klub Seniora "Aktywne życie z pasją"	Organizacja czasu wolnego.	Podstawowym założeniem działalności Klubu Seniora jest rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze, w tym organizowanie cyklicznych spotkań integracyjnych, zaspakajanie potrzeb kulturalno - społecznych i rekreacyjnych.
Spotkania międzypokoleniowe (np. obchody Dni Babci i Dziadka)	Organizacja czasu wolnego. Integracja pokoleń.	Spotkania trzech pokoleń przy wspólnym stole służą wzmacnianiu relacji międzypokoleniowych. Przebiegające w pogodnej atmosferze uroczystości pozwalają na przekazanie młodszemu pokoleniu wiedzy i doświadczeń zdobytych przez seniorów.
Koperta życia	Podniesienie bezpieczeństwa seniorów/osób chorych.	„Koperta życia” przyspiesza ratownikom medycznym dostęp do ważnych informacji medycznych mogących uratować życie, ułatwia pracę innym służbom oraz zwiększa poczucie bezpieczeństwa osób starszych.

Wsparcie osób starszych w miejscu ich zamieszkania	Podnoszenie jakości oraz dostępności do usług opiekuńczych.	Działania służą poprawie jakości życia osób starszych oraz inicjowaniu działań samopomocowych (np. w formie pomocy sąsiedzkiej).
Kino dla Seniora	Poprawa dostępu do oferty instytucji kultury. Edukacja medialna i kulturalna.	Seanse dla seniorów często połączone są z innymi wydarzeniami towarzyszącymi np. prelekcjami ekspertów. Widzowie mają możliwość atrakcyjnego spędzenia czasu wolnego.
Treningi aqua aerobiku dla seniorów	Poprawa stanu zdrowia i wzrost aktywności fizycznej wśród seniorów.	Organizacja bezpłatnych treningów aqua aerobiku dla seniorów pod okiem doświadczonych trenerów.
Spotkania i wykłady prozdrowotne dla seniorów	Profilaktyka i edukacja zdrowotna.	Przekazywanie seniorom wiedzy nt. ważnych aspektów związanych z profilaktyką zdrowotną (np. zdrowa dieta, rozpoznawanie symptomów chorób itp.).
Dni Promocji Zdrowia	Profilaktyka i edukacja zdrowotna.	Zaszczepienie w mieszkańcach stałej i systematycznej kontroli stanu zdrowia oraz rozpowszechnienie informacji na temat innowacyjnych metod leczenia.
Siłownie na świeżym powietrzu	Profilaktyka prozdrowotna i aktywizacja fizyczna.	Siłownie na świeżym powietrzu wpływają pozytywnie na zdrowie, wzmacniają kondycję fizyczną i koordynację, a także ułatwiają nawiązywanie kontaktów międzyludzkich. Ich zaletą jest dostępność dla każdego.
Choreoterapia	Profilaktyka zdrowotna i psychologiczna. Organizacja czasu wolnego.	Zajęcia taneczno-muzyczne z instruktorem tańca Teatru Tańca i Ruchu Rozbark.
Projekt „Aktywni w Czeladzi 60+”	Promowanie aktywności.	Uczestnicy gromadzą punkty, dzięki udziałowi w organizowanych wydarzeniach. Osoby, które zgromadzą największą ilość punktów otrzymują nagrody np. bony na zakupy.
Międzynarodowy Przegląd Umiejętności Artystycznych Zespołów Seniorów i Osób Niepełnosprawnych PUMA 2016	Propagowanie i promocja twórczości artystycznej seniorów oraz wymiana doświadczeń i dobrych praktyk z obszaru pomocy społecznej w aspekcie międzynarodowym.	Założeniem organizatorów jest rozszerzenie wiedzy oraz pogłębianie świadomości w społeczeństwie na temat godności i potrzeby szacunku dla osób starszych oraz niepełnosprawnych. Oprócz części artystycznej PUMA obfituje w liczne dyskusje oraz warsztaty, a jej podsumowaniem jest organizowana corocznie Konferencja Naukowo-Szkoleniowa.
Zajęcia komputerowe	Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu.	Zajęcia służą opanowaniu podstaw obsługi komputera w systemie Windows oraz korzystania z Internetu.
Przewodnik Seniora	Ułatwienie dostępu do informacji.	Wydawnictwo jest źródłem przydatnych informacji dla osób starszych.
Senior Obywatelski	Włączenie seniorów w sprawy lokalne, integracja i edukacja środowiska senioralnego, umocnienie kontaktów międzypokoleniowych.	Projekt polega na organizowaniu spotkań senioralnych, podczas których przekazywane są informacje o przebiegu sesji Rady Miejskiej, podejmowanych uchwałach, realizowanych projektach w Urzędzie. Spotkaniom towarzyszą dyskusje nt. realizowanych i planowanych działań.

Wspieranie osób chorych na Alzheimera lub inne zaburzenia otępienne oraz ich rodzin	Wsparcie osób starszych niesamodzielnych oraz ich opiekunów.	Działania służą zapewnieniu wsparcia osobom chorującym poprzez świadczenie usług o charakterze indywidualnym i grupowym podtrzymujących ich sprawność poznawczą, a także dostarczanie wiedzy na temat zaburzeń otępiennych, w tym choroby Alzheimera. Ponadto, rodziny podopiecznych wspierane są poprzez specjalistyczne konsultacje indywidualne z udziałem neurologa, psychologa, pracownika socjalnego oraz organizowane są spotkania grupowe o charakterze edukacyjno-wspierającym (nieformalna grupa wsparcia).
--	--	---

Źródło: Dane własne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego, badanie „Wsparcie seniorów w gminach województwa śląskiego” (WSG-2017) oraz „Wsparcie seniorów w gminach województwa śląskiego” (WSG-2016).

Działania na rzecz osób starszych i rozwoju polityki senioralnej planowane w 2017 roku

Poniższa tabela zawiera wykaz przykładowych działań na rzecz osób starszych i rozwoju polityki senioralnej planowanych na 2017 r.

Tabela 4. Przykładowe działania na rzecz osób starszych i rozwoju polityki senioralnej planowane na 2017 r.

Lp.	Planowane działania
1	„Płąsik 60+” - cykl spotkań muzyczno-tanecznych służących aktywizacji fizycznej i społecznej
2	Dni Promocji Zdrowia uświadamiające osoby starsze jak ważną rolę odgrywa systematyczna kontrola stanu zdrowia i wczesna diagnostyka oraz rozpowszechniające informacje o innowacyjnych metodach leczeniach.
3	Dni Seniora/Senioralia - cykl różnorodnych imprez, szkoleń, wykładów skierowanych do osób starszych.
4	Dofinansowanie do wyjazdów rekreacyjnych, uzdrowiskowych i kulturalnych w celu zachęcenia osób starszych do aktywnego sposobu spędzania czasu wolnego.
5	Działania szkoleniowe na rzecz rozwoju kompetencji cyfrowych. Gminne programy edukacji komputerowej dla seniorów.
6	Dzień babci i dziadka wzmacniający relacje międzypokoleniowe.
7	Dzień Sportu dla Seniora sprzyjający poprawie sprawności fizycznej i promocji zdrowego stylu życia oraz integracji mieszkańców.
8	Edukacja dla bezpieczeństwa - spotkania z dzielnicowym, prawnikiem, pracownikiem socjalnym o zagrożeniach dla osób starszych.
9	Kampania społeczna „Bezpieczny Senior” - przeprowadzenie kampanii informacyjno - szkoleniowej na temat prewencji w ruchu drogowym, promowanie właściwych zachowań mających na celu ochronę seniora przed zagrożeniami w miejscu zamieszkania, przestrzeni publicznej i instytucjonalnej.
10	Konkurs pn. „Miejsce Przyjazne Seniorom” mający na celu wyróżnienie miejsc przyjaznych seniorom oraz promowanie działań, które przyczyniają się do tego, że osoby starsze traktowane są w sposób godny i czują się potrzebne.
11	Kontynuacja projektu pn. „Siemianowice dawniej i dziś” o charakterze edukacyjno-rekreacyjnym. Przedsięwzięcie służy edukowaniu młodzieży w zakresie historii miasta przez seniorów. Seniorzy występują w roli przewodników „naocznych świadków historii”, którzy opowiadają młodzieży o miejscach, zdarzeniach, ludziach, których sami byli świadkami.
12	Muzykoterapia - terapia bazująca na leczniczym wpływie dźwięku i muzyki na psychikę.
13	Nordic Walking dla osób 60+ - zajęcia wspierające utrzymywanie wśród seniorów zdrowego stylu życia.
14	Obchody Jubileuszu Uniwersytetu Trzeciego Wieku.
15	Opracowanie Bazy Aktywnych Seniorów służącej aktywizacji lokalnej społeczności.
16	Opracowanie informatora skierowanego do seniorów.

17	Organizacja Balu Seniora jako wydarzenia integrującego środowiska senioralne.
18	Organizacja Biesiady Senioralnej , której celem jest integracja międzypokoleniowa oraz propagowanie lokalnego folkloru.
19	Organizacja rajdów rowerowych w celu promowania zdrowego stylu życia oraz nawiązywania i podtrzymywania relacji międzyludzkich, zapobiegania poczuciu osamotnienia.
20	Otwarcie Centrum Usług Społecznych wyposażonego w salę szkoleniową i rekreacyjną, pomocne przy realizacji działań na rzecz osób starszych.
21	Porozumienie międzygminne pn. „Razem dla Seniorów” mające na celu wprowadzenie wspólnej polityki senioralnej przez sygnatariuszy porozumienia (porozumienie miast: Chorzów, Świętochłowice, Nowy Sącz).
22	Powołanie Rady Seniorów jako organu opiniodawczo-konsultacyjnego.
23	Program „Profesor Wnuczek” , w którym uczniowie przejmują rolę nauczycieli i szkolą swoje babcie i dziadków z podstaw obsługi komputerów.
24	Projekt „Pociąg do kultury” - projekt polegający na organizacji wycieczek dla osób po 60 roku życia na wydarzenia kulturalne.
25	Projekt pn. „Po Noszymu czyli po ślonsku” służący propagowaniu kultury śląskiej poprzez wydanie książki kucharskiej z przepisami kulinarnymi (m.in. seniorów) po polsku i w gwarze śląskiej.
26	Projekt pn. „Aktywni Seniorzy w Cieszynie” służący zaktywizowaniu osób powyżej 60 roku życia, poprzez świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym zapewnienie kontaktów z otoczeniem, rehabilitację ruchową, organizowanie czasu wolnego.
27	Projekt pn. „Rozwój usług społecznych na terenie miasta Zawiercie” , którego celem jest rozwój usług społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym - starszych, niesamodzielnych i z niepełnosprawnością. Przedsięwzięcie służy usystematyzowaniu działań na rzecz wyżej wymienionych i zdiagnozowaniu niezaspokojonych dotąd potrzeb.
28	Projekt pn. „Senior Obywatelski” polegający na organizowaniu spotkań senioralnych, podczas których przekazywane są informacje o przebiegu sesji Rady Miejskiej, podejmowanych uchwałach, realizowanych projektach w Urzędzie. Spotkaniom towarzyszą dyskusje nt. realizowanych i planowanych działań.
29	Przygotowanie lokalnego programu na rzecz seniorów .
30	Tworzenie nowych sekcji zainteresowań w ramach uniwersytetu trzeciego wieku , wychodząc na wprost oczekiwaniom i zainteresowaniom słuchaczy. Tworzenie nowych uniwersytetów trzeciego w wieku.
31	Tworzenie przestrzeni publicznej przyjaznej dla wszystkich - wprowadzenie takich rozwiązań na obszarach zieleni, które ułatwiają seniorom regularne korzystanie z tych miejsc np. ścieżki rekreacyjne, ławki, siłownie na świeżym powietrzu.
32	Upowszechnienie „Koperty Życia” w celu zwiększenia poczucia bezpieczeństwa wśród osób starszych i ułatwienia służbom medycznym udzielenia pomocy osobom poszkodowanym.
33	Utworzenie Klubu Seniora jako ośrodka aktywności dla osób w wieku podeszłym.
34	Wdrażanie inicjatywy pn.: "Miasto przyjazne seniorom" lub innych systemów lokalnych kart seniora , w ramach których instytucje publiczne oraz firmy prywatne będą zachęcane do przygotowania specjalnej oferty dla seniorów np. udzielania zniżek przy zakupie towarów lub usług.
35	Wdrożenie Książeczki Zdrowia Seniora .
36	Wprowadzenie teleopieki zwiększającej poczucie bezpieczeństwa wśród osób starszych, niesprawnych, chorych i innych. System pozwala na szybkie informowanie przez seniora o stanie zagrożenia jego zdrowia lub życia, poprzez szybkie połączenie się z centrum alarmowym i wezwanie adekwatnej do sytuacji pomocy.
37	Wspieranie działalności koła gospodyń wiejskich poprzez dofinansowanie np. zakupu strojów ludowych.
38	Wspieranie zespołów śpiewaczych , w skład których wchodzi seniorzy. Dzięki pomocy możliwe jest zorganizowanie występów okolicznościowych, udział w konkursach śpiewaczych wspierających rozwój kulturalny seniorów.
39	Wycieczki plenerowe dla seniorów - promocja turystyki i rekreacji wśród osób starszych.
40	Wydanie zbioru wierszy seniorów nagrodzonych i wyróżnionych w ramach konkursu poetyckiego.
41	Wykonanie strony internetowej dla seniorów , która zawierać będzie najważniejsze informacje dla osób starszych np. o wydarzeniach lub realizowanych projektach dla osób starszych.
42	Zapewnienie usług wsparcia dziennego w Domu Senior WIGOR lub w innych ośrodkach dziennego pobytu w celu aktywizacji i usprawnienia osób w wieku senioralnym. Tworzenie nowych ośrodków.

43	Zasłuchani, zaczytani - spotkania literackie dla podopiecznych dziennych domów pomocy w Bytomiu, organizowane przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Bytomiu. Projekt ma na celu zainteresowanie współczesną literaturą i muzyką.
44	Zimowa Strefa Aktywności Wojkowickiego Seniora - celem jest poprawa zdrowia osób w wieku emerytalnym, poszerzenie wiedzy na temat radzenia sobie z problemem obniżenia sprawności fizycznej, zapobieganie gwałtownej utracie sił witalnych.

Źródło: Dane własne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego, badanie „Wsparcie seniorów w gminach województwa śląskiego” (WSG-2017) oraz „Wsparcie seniorów w gminach województwa śląskiego” (WSG-2016).

Opracowanie:
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego
Katowice, 2017.